

BOEKEN

Onze selectie uit het boekenaanbod over de onderwerpen die u aantreft in dit blad.

Door Vittorio Busato, Liesbeth Gijssels en Manu Sinjan

BESCHAVINGSVRAGEN

Kan iedereen zomaar een psychische stoornis krijgen? Gaan psychische stoornissen vanzelf over? Hoe wordt de diagnose 'psychische stoornis' gesteld? Waarom wordt de geestelijke gezondheidszorg (ggz) steeds duurder?

Het zijn 4 van de 61 indringende vragen die Bauke Koekkoek, lector Psychiatrische Zorg aan de Hogeschool Arnhem en Nijmegen, stelt in zijn prikkelende en informatieve boek *Verward in Nederland*. Nederland, en wellicht ook de rest van de wereld, lijkt de afgelopen jaren steeds verwarder geworden. Op straat zorgen 'verwarde personen' voor gevoelens van onveiligheid. Professionele hulp lijkt er voor hen steeds minder te zijn - en dat terwijl in Nederland ook de gelukkigste mensen van Europa zouden wonen. Zorgen de bezuinigingen in de ggz ervoor dat steeds meer verwarde personen op straat rondlopen? Volgens Koekkoek, ook crisisdienstverpleegkundige en epidemioloog, is daar geen bewijs voor. De term 'verward persoon' zorgt zelf vooral voor verwarring en lijkt eerder een vergaarbak voor alles wat afwijkt.

In zijn boek behandelt Koekkoek onder meer oorzaken, toegang tot hulp, diagnostiek, behandeling, opname en kosten. Hij heeft een heldere opbouw gekozen en zijn boek ingedeeld in drie delen met vragen, gelardeerd met diverse nuttige infographics, kaders en korte interviews.

Zo duikt de vraag op: 'Hoe kan een zwaar bekritiseerd systeem, de *Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders* (DSM), toch zo belangrijk blijven?' Van die DSM is in

Is er reden voor paniek, zijn er steeds meer 'verwarden'? Weten we over wie het gaat als we over 'verwarde' mensen praten?

Uit: *Verward in Nederland*

2013 de vijfde editie verschenen, en de kritiek erop is stevig geweest, nota bene van Allen Francis, de architect van de vierde editie, en Robert Spitzer, de psychiater die verantwoordelijk was voor de derde editie. De kritiek van deze mastodonten kwam er vooral op neer dat normale psychische toestanden zoals rouw bij het verlies van een naaste te veel 'gemedicaliseerd' worden. Toch houden zorgverzekeraars de DSM eerder meer dan minder als instrument aan. 'Het is wonderlijk dat een zo verguisd systeem zo lang meegaat en zo centraal staat', aldus Koekkoek. 'Maar ook weer niet zó wonderlijk: de DSM is voorlopig het beste wat we hebben. (...) Hoewel er veel kritiek is op de DSM, heeft die wel geleid tot veel betrouwbaarder en beter vergelijkbaar onderzoek naar psychische stoornissen.'

In Nederland wordt er volgens de auteur veel geklaagd over de toegenomen bureaucratisering van de ggz, onder meer door de marktwerking binnen de zorg. 'Maar dat zijn relatief oppervlakkige kwesties, terwijl de achterliggende vraag blijft luiden: hoe willen we met mensen met psychische stoornissen omgaan?'

Het antwoord op die vraag zegt iets over de mate van menselijke beschaving. - VB

Verward in Nederland

Bauke Koekkoek
Lannoo Campus
€ 24,99

HET PERSPECTIEF VAN DE FILOSOOF

Psychologie kan filosofische vragen oproepen. En sommige psychologen horen thuis in het rijtje van de belangrijkste moderne filosofen, vindt Pieter R. Adriaens, filosoof aan de KU Leuven. In *Denken over denken* laat hij de lezer kennismaken met vijf kopstukken uit de moderne wijsbegeerte: René Descartes, Friedrich Nietzsche, Charles Darwin, Sigmund Freud en Ludwig Wittgenstein. Darwin en Freud zijn op het eerste gezicht vreemde eenden in de bijt. Nee, hoor, legt Adriaens overtuigend uit. Darwin liet ons nadenken over het onderscheid tussen mens en dier. Dat onderscheid is er niet, want de mens is onderdeel van de evolutie, net als alle andere dieren. Freud borduurt hierop verder en sloopt het laatste restje verhevenheid van de mens: zijn

rationaliteit. Het onbewuste en de instincten regeren, stelt Freud. Naast deze vijf hoofdstukken behandelt Adriaens vijf thema's die aansluiten bij het gedachtegoed van zijn kopstukken. Bij Darwin is dat de evolutiepsychologie. Zijn onze mentale vermogens, net als ons lichaam, geëvolueerd uit een primitievere brein? Bij Freud past een duik in de seksuele geaardheid van de mens. Komen verder nog aan bod: de scheiding of niet-scheiding van lichaam en geest, de moraal en de psychopathologie. Zoals het een filosoof betaamt, werpt Adriaens veel vragen op en doet zijn boek je nadenken. Het biedt een ongewoon perspectief op de psychologie. Je hoofd erbij houden is de boodschap. Makkelijke toiletlectuur is dit allesbehalve. - LG

Denken over denken
Pieter R. Adriaens
Pelckmans
€ 22

ROUWENDE KINDEREN

Een vriendin van mij is weduwe, haar dochter verloor op achtjarige leeftijd haar vader. Ze is vandaag veertien. Pas viel me op hoe veranderd ze was, alsof haar schichtigheid plots had plaatsgemaakt voor een bijna volwassen zelfbewustheid. Ze was naar een rouwverwerkingsweekend geweest voor jongeren die een ouder, broer of zus hadden verloren. Dat weekend stond onder leiding van een psycholoog, van wie ze naar eigen zeggen had geleerd hoe ze haar emoties over het verlies van haar vader een plek kon geven en hoe ze die met anderen kon delen. Over kinderen zoals zij gaat het in het boek van klinisch psycholoog en orthopedagoog Mariken Spuij, verbonden aan de Universiteit Utrecht. Met haar boek wil Spuij inzicht geven in het rouwverwerkingsproces van kinderen en aanknopingspunten bieden om hen daarbij te steunen. Hoe gaan jongeren in de puberteit om met rouw en verlies? Doorgaans zetten zij zich in die periode af tegen hun ouders. Maar kun je dat wel doen als je vader overleden is en je moeder met al haar verdriet het gezinsleven weer op de rails probeert te krijgen? Verwerken kinderen een verlies beter als ze bij de uitvaart aanwezig waren of belemmert dit de verwerking juist? Helpt (cognitieve) gedragstherapie beter dan een rouwgroep of contact met lotgenoten?

Sociaal-wetenschappers worden tegenwoordig veelal afgerekend op hun aantal publicaties in zogeheten *high impact journals*, met impactcijfers van vier decimalen achter de komma. Hoe potsierlijk! Jongeren in rouw helpen hun leed een plek te geven, dát heeft impact. Daarover heeft Spuij voor ouders, leraren en hulpverleners een bijzonder boek geschreven. - VB

Rouw bij kinderen en jongeren
Mariken Spuij
Nieuwezijds
€ 24,95